

Intervju med Bertil Vanhainen

Intervjuare: Hugo Pekkari och Henrik Keskikangas

Plats: Pajala

Intervjuare(HP): Minkä ikäsennä lähit uithoon ensi kerran?

BV: Piti olla 18 vuotta täyttäny ennenkö pääsi ollenkhaan.

HK: Eikös isän matkassa saanu olla nuorempanna?

BV: Kyllä sai olla isän matkassa nuorempanna, mutta justiins niinä vuosina oli sillälaila näillä seu'uilla, että oli paljon vanhempaa uittoväkeä, jotka itse tilassa otethiin aina sinne.

En ollu vielä täyttäny 18, kun olin ensi kerran Kolkonjoella, Vasikka-järvestä saakka. Kolme kevättä olen ollu Kolkonjoella. Vuosina -35 - 37.

I: Ainako uitto alko kevvälä, ootikko jännityksellä sitä?

BV: Siihen aikaan mettätyöt loput 15 huhtikuuta. Sen jälkeen alettiin oottamaan sitä uittoa.

I: Oliko sinusta uittotyö parasta tienastia verrattuna mettätyöhön?

BV: Kyllähän se oli parasta. Kun tehtiin vuorokauden ympäri. Palkkahan ei ollu niin häävi. Mutta kun teki vuorokauden ympäri, ansaitsi aika rahan.

I: Oliko silloin uittoavtaali, kun aloit ensi kerran uithoon?

BV: Uittotyöehtosopimus tuli. Mutta ei vielä -35 kun aloin ensi kerran. En ole varma siitä.

Voin kertoa ensi kevään uitosta.

Kun menimä Vasikkajärhveen saakka. Sinne ei ollu teitä eikä mithään. Sinne oli talvella hangen aikana poroila ajettu kuivat evhät. Puurovaarassa sai ostaa leipää ja voita. Muut evhät hääty tietysti ottaa matkhaan.

...

...

...

I: Oliko Kolkon uitto pitkä?

BV: Se riippu säästä ja koska jäät lähit järvestä. Menimä ensin ammuthaan Haukisuyanthoon.

...

I: Olikos miehillä kymmisaaphaat silloin jalassa?

BV: Kyllä net olit enimmällä osalla, mutta oli joilakin nahkasaaphaakki.

Muistan, kun olima jälkihännän ajossa Tornionjoessa. Mullaki oli pitkävartiset saaphaat jalassa. Joku tuli kathon ja sano, että pitäs olla kaililla samanlaiset. Net näit, kuinka tehokasta se oli karipaikoissa.

I: Muistakko tuntipalkan, kun olit ensi kerran uitossa?

BV: Muistaakseni 60 äyriä tunti.

I: Vuonna -35 oli 60 äyriä. Ennen sitä oli alhaisempi tuntipalkka. Ei ollu ylitiimoja eikä pyhätiimoja, vaan palkka oli aina sama.

BV: Sillä tavalla siinä sai parin viikon kuluttua aika summan rahaa. Yötä päivää tehtiin työtä. Vähintään 10 tuntia.

I: Silloin -35 aloit pikkusen parantumhaan työmiesten olot. Saatto, että sapuskaaki oli paremmin laukussa, kuin siihen asti oli ollu.

BV: Vuonna -36 oliin Kursunniskan maassa mettätöissä. Oli oikein lumitalvi. Hevosmies piti silloin ottaa hakkurin. Oli kauhea lumitalvi ja hänen piti tulla loppiaisen aikaan hakkeen niitä. Mie sanoin, etten lähe, ennenkö saan päiväpalkan.

Mulle sanottiin, että kyllä sie saat: 5 kruunua päivä. Piti olla koko päivän töissä ja lauantai tehtiin kans. Viikkopalkka oli 30 kruunua. Joten ajat on muuttuneet.

I: Joo. Eihän se fläski siihen aikaan niin paljon maksanu, mutta oli hommaa saaha se irti, mitä se makso.

BV: Sinä talvena me asuima pikkusissa multakämpissä Kursun niskan maassa. Muistaakseni viikon evhät maksoit 15 - 16 kruunua.

I: Ei se niin hyvä ollu. Ei olletikhään niille, jotka olit tupakkamiehiä. Onkos sinun aikana tullu ismpia tapaturmia, kun olet ollu uittotöissä?

BV: On kyllä tullu. Erkheikillä hukku Väinö Kreku. En ollu silloin Liviöjoella, mutta olima väylänpäällä töissä uittossa. Oli pyhäpäivä ja tuli hälytys. Minä olin justiins siinä venheessä, joka nosti Väinön ylös.

Sitten olen ollu toisen kerran -42 Luulajan väylällä uittossa. Mie olin sielä juhanneksesta, kun täällä valmistuit uittot. Sielä meän sakista hukku kaksi miestä. Molemmat olit samassa porukassa. Net olit ikämiehiä. Toinen oli työnjohtaja eli kymppi.

Oli lauantapäivä ja meillä oli sielä aina urakka päivää kohin. Oli korkea vesi. Venheet piti laskea. Hänellä oli kaveri poiessa. Hän kysy, kenet hän saisi kumppaniksi. Olin juuri sanomassa, että mie lähen toiseksi. Mutta se oli yksi niistä Vuollerim miehistä, joka kerkisi.

Sillä oli suurempi vene ittelä ja laski ja vakuutti meille, ettei saa laskea. Pittää ottaa kaikki korvaukset vasemmalta puolelta. Tulla vähän kertaa alas. Met olima töissä sielä, niin se tuli laukkaa takasin. He laskivat, mutta tuli vettä aika lailla venheeseen. Mutta he laskevat vielä yhen venheen. Kun me olima töissä siinä, niin net nostit meille kättä. Me näimä ne viimeisen kerran.

I: Kuinkas kauan aikaa meni, ennenkö ne löyettiin?

BV: Suurinpiirthein kuus päivää. Vuollerimmin kohalla oli iso koste. Siihen panthiin miehet soutelemhaan eestakasin yötä päivää. Siinä nousi ylös. Luultavasti olit joissaki ruuhkissa, jota me löysäsimmä. Muistan, että työnteko oli tylyä. Kun purima ruuhkia sen viikon.

I: Ossaatko kertoa, minkälainen tapaus oli kun Krekun Väinö hukku?

BV: Net olit olheet pitkhään uitossa ja väsyhneitä tietekki. Net oli määrätty tulemaan alas sieltä ylempää. Tammiveet olit korkeat. Yngve Pahtajärvi, joka oli kumppanina, muisteli:

Väinö lähti summaa laukkomhaan....Se meni. Hän ei pystyny auttamhaan.... Hän oli nuori mies. Ensi kertaa uitossa.

I: Oleks tietonen Krekun Fabiaanista, joka meni väylän pohjaan? Mie olin uitossa silloin, mutta ylempännä.

BV: Mie olin Liviöjoella justsiins silloin. Se putos tukin päältä. Sillä oli pitkävarsisaaphaat jalassa. Solkivyössä kiinni, Sillä oli niin paljon ajatusta päässä, että tultuaan pohjaan, otti saaphaat irti.

Se muisteli itte, että nämä, jotka tulit venheen kanissa. Äänihän kuulu hyvin alas käsin. Fabiaani sano, että hän kuuli, kun net sanoit, että ei täällä kyllä näy mithään. Niin hän pulpahti veen päälle.

I: Mieki kuulin samana päivänä, kuinka Fabiaanille oli käyny. Mie olin silloin Antin ja Peräjävaaaran välillä uitossa.

BV: Se kerto justsiinsa, että ääni kuulu hyvin alas vettä myöten.

I: Mie kans olen kuullu, että se vastas niin korhviin hälle.

Kuinka kauan olet ollu uitossa ja mettätöissä?

BV: Mettätöissä olin ensimmäisen kerran Kitkijoessa 15 ikäsennä.

Minut valittiin liiton toimitsijaksi syyskuun 10 päivä 1950. Siihen asti olen ollut viimisen talven kevväässeän asti. Mettätööt lopuut siihen aikaan kun talvityöt lopuut. Vakituusia mettätöömiehiä ei siihen aikaan ollu.

Mie sain työn ? . Olin sielä siihen saakka kunnes aloin toimitsijaksi.

Ammattijärjestöliikkeen jäseneksi olen menny -35. Vuonna -36 perustethiin osasto Erkheikille. Olin silloin puheenjohtajanna. Ne olit vapaaehtosia luottamustoimia. Joinaki vuosina olin kassanhoitajanna, joinaki puheenjohtajanna.

Asiamiehenä olen ollu 30 vuotta.

I: Olet varmasti käyny monta taistelua työläisten puolesta?

BV: Kyllä niitä tietysti on paljon. Monenlaista. Työehtosopimukset olit vähän hankalia ensi vuosina. On ollu meko hankalia ratkaisuja.

I: Siinä ammatissa on muuttunut paljon, kuten mittahoijot. On olheet kuutiomaksot, jalkamaksot ja tilimaksot.

BV: Viimisenä on ollu kauukausimakso.

Täytyy sanoa, että mettätöyläiset on hyviä ja maltillisia ihmisiä. Ovat keskustelheet asioista asiallisesti aina.

Mie muistan, kun me olimme täällä ylhäälä. Toimialhaan kuuluu koko Norrbottenin lääni. Olthiin täälä ylhäälä jossaki Kihlankinjoen varressa. Yhtenä talvena olit kauheen huonot lumiolot. Keskustelthiin lisisistä, mitä silloin oli. Oli yksi tomanvärkin metsänhoitaja, joka sano, kun minä väitin, että pittää oll a se ja se, että Vanhainen puolustaa aivan näitä hakkuria ja ajureita. Mie sille huomautin, että mie olenki niitten käskyläinen!

Kun se loppu, niin yks mies sano mulle, että kyllä sie et tule olehmaan tuossa toimesta pitkhään, kun sie noin sanoit metsänhoitajalle.

Se oli sitä vanhollisuutta. Se oli vanha mies ja harjaintunnu, ettei työnjohtajille saa sanoa mitään vasthaan. Olen tulkinu sen sillä lailla.

On yksi tapaus, joka on hyvin jääny mieheen, Narkauksen puolessa. Se oli kans Domänvärkin liikkeitä. Oli ajosta kysymys. Meillä oli taulukot työehtosopimuksessa. Pinta-alasta oli kysymys kansä. Olin saanu vähän vihjeitä osaston puheenjohtajalta, että siinä ei ole kaikki oikein.

Met hiihtelimmä sitä ympäri. Kysäsin metsänhoitajalta, että kunka iso alue tämä on. Se sano jonku summan. Oliko 30 hehtaaria. Se mie sanoin, että, no kyllähän tämä on vähän suurempi. No, tällä työnjohtajalla paloit "sääkringit". Se sano, että meinaako Vanhainen, että hän valehtellee.

Mie sanoin, että en mie sitä sanonu, mutta mie halvaa saaja selvän, mitä siinä on. Se rauhotti viimein, ja sano sen määrän. Mie sanoin, että kyllä mie nyt sanon, että se on vale! Vastakos se hyppeli. Niin se met päätimä sitten, että...työnantajan asiamies oli kansä matkassa. Päätethiin, että se mitathaan kesällä.

Se mitathiin kesälä. Se oli vähän enämpi, kuin miekhään olin sanonu. Silloin muutut kaikki maksot.

...

I: Kyllä siinä ammatissa sai monta kiveliiötä hihtaa? Niitä syynipaikkoja olit kaikki kiveliiöt täynnä.

BV: Joo, se oli ne vuoret, kun oli se luokitusliike. Niitä olit olletikki tammikuu, helmikuu ja maaliskuu. Ja huhtikuuki olit aina täynnä.

Se tietysti vähensi kesän aikana. Niitä on tietenki montaa paikkaa, jossa olen käyny. Ja välistä kovassaki pakkasessa. Ei ole sattunu ko kerran, ettemme ole saattanheet lähteä.

Met olima silloin Vittankissa koko viikon. Piti mennä Lainiosta parikymmentä kilometria methään. Suurinpiirthein Lannavaaran Oli neljäkymmentäneljä (44) astetta pakkasta! Silloin met päätimä, ettemme lähe. Mutta se ei ole ko yhen kerran sattunu.

Mutta met ajoima Yli-Kaihnuule. Kuulima, että sielä on lauhempi ilma. Tulima sitten illalla toisena päivänä, kun lauhtu vähän. Silloinkin oli lähelä neljääkymmentä (40), kun met kävimä sielä.

I: Tet lähittä sen tähenki, vaikka oli niin kylmä?

BV: Joo. Me menimä ja se meni hyvin. Oli laitettu hevoskyytti. En menny hevoskyytiin, vaan tulin suksilla perässä. Siihen olis muuten voinu paleltua.

I: Kun olit uitossa, käviks rajaväylää alle koskhaan? Kuinka pät källä kävit?

BV: En ole ollu rajaväylällä. On vain sinne asti viety ja käännetty takasin.

Olen käyny Käymäjoen, Liviöjoen ja Tupöjoen. Pisin oli, kun mentiin Luulajan väylälle juhannuksena ja tulthiin elokuussa takasin.

I: Olikos näistä kylistä muita miehiä?

BV: Meitä oli täältä Kieksiäisvaaralaisia ja Erkheikilaisia muistaakseni kaksikymmentäviis (25) kappaletta!

Oli sota-aika. Sielä oli puute, kun osa oli sisälle kutsuttuja (inkallattuja). Mutta niin se meilläki se väki väheni ja väheni. Meitä ei ollu ko kolme: Fabiaani, mie ja Erkki-niminen, joka kuoli. Met olimä viimiseksi kolme sielä.

Niile tuli "inkallaiset", mikkä olit sielä ja jou'uit lähteen pois. Meilä oli Fahlanderin Brori ceeffinä. Se on ollu parasta uittoa, mutta se on ollu kauhean ankaraa. Ansiopuolesta parasta!

Meilä oli urakkatyö päivää kohin. 10 tiimaa tehtiin töitä päivässä, mutta kaheltakymmeneltä (20) tiimalta saima palkan, tiimapalkka oli silloin 2, 25 eli 2, 75, jompi kumpi.

I: Minkäslaiset olosuhteet olit sielä, oliko asuntoja?

BV: Asunnoista oli kauhean huono. Meillä oli telttu.....

Mutta kun me tulimme Bragnes ? nimiseen paikkaan, niin meät sijoitettiin navethaan. Se oli puhas ja pesty. Samoin oli taas Vuollerimmissä ?
Jokku jätkät hirvitsivät, kun tulivat sisälle.

I: Se oli Fahlanderin Brori vasta-alkanu ceeffi niihin aikhoiin. Siihen asti oli ollu itte pappa-Fahlanderi.

BV: Mie olen ollu molemmitten alla töissä. Brorin kanssa olen ollu paljon joen korjuuhommissa töissä. Kolkonjen ja Liviöjoen. Mie jäin hyvin tykkäähmään Fahlanderista työnjohtajanna silloin kun olin töissä ja vielä jälkhiinki ammattijärjestön puolesta.

Meillä oli Erkheikin osastolla silloin hyvät suhteet uittopäälliköihin. Met osaston puolelta väitimä, että pitäs ottaa miehiä, jotka on ammattijärjestössä myötä. Ainako hän keväällä tarvitsee uittomiehiä, hän kirjallisesti ilmoittaa kuinka monta Käymäjoelle, Liviöjoelle ja väylän päälle tarvitsee. Joten siinä suhteessa kauhean hyvät suhteet.

...

....

Met halusimme ottaa ja tietekki pittää sen niin, että panthiin kelpomiehet uithoon.

I: Eihän net työnjohtajat haluhneet ottaa töihin semmosia, jotka ei kuulunheet ammattijärjesthön.

BV: Meillä oli uittotyöehtosopimus siihen aikaan. Se oli semmonen määräys, että sellaiset uittomiehet, jotka on viitenä (5) viimisenä vuonna tehneet suhteellisen paljon uittotöitä, net otettiin (?)
Semmoset, jotka on ammattitaitosia. Sillä perusteella met saima Fahlanderin ylöstekhoon, jonka met tehimä osaston kanssa.

Ja met hoijima sen niin, että ammattimiehet tulit töihin. Mutta, jos tarvithiin lissää, niin met koitima saaha muitaki, nuorempia.

I: Muistakko mihään ensimmäisestä ammattiliitosta, joka perustettiin Pajahlaan?

BV: Mie en ollu kuin 15 ikäinen, kun oli lakko. Sen yhteyssähän se perustettiin. Ensimmäinen lakko, joka oli -32 - 33, oli tiehallituksen kansa. Kieltäytyivät neuvotteluista. Se lakko ei ollu, mitä mie käsitän, palkkakysymys vaan neuvotteluoikeudesta...

Mie olen kulkenu täällä soppajonossa isän kansa -33. Silloinko oli tie-lakko.

I: Silloinhan ei olheet kaikki tiet lakossa. Zoonin raja oli 4 kilometriä Peräjävaarasta alaspäin. Siittä ylös sai olla tietöissä, mutta siittä alas ei saanu olla.

Muistan, että Pajahlaan kokkoontu 3 - 400 ihmistä. Lakko kesti kuus (6) kuukautta. Kunnallinen johto, joka hoiti niitä tieasioita, olivat hyvin väkipäisiä. Mutta lopulta netjou'uit tekheen sopimuksen.

I: Silloinhan ennen oli 50 äyriä tiimapalkka tietöissä. Kun uusia teitä tehtiin, net myytiin "avisuunila", kuka halvimmalla otti.

Mie muistan, kun Käymäjärvehen alethiin tekehmään tietä, mieki olin "avisuunissa". Olin nuori. Huuethiin tietekki niin halphaan, että jokku tulit kohta antamapuolelle. Mie muistan, että välistä hääty sen vasaran lyä niinku väkisin, ettei mene juuri tyhjää. Että sai jonku äyrinkuitenki meeterille.

BV: Kyllä se oli ankara aikakausi. Voin sanoa, että on tapahtunnu paljon, mikä koskee työehtosopimuksia. Mutta meän aikana on tapahtunnu niin paljon yhteiskunnassa, mitä nykyaikana nuoret ei saata uskoakhaan.

Kun mieki aloin työmarkkinoille tulheen, niin ei silloin ollu kysymys kesälomasta, ei "siukkakassasta", ei työttömyyskassasta eikä mihään! Niitä ei ollu.

Mieki olin Kitkijoessa ensi kerran 15 ikäsennä. Mie hakkasin polven. On vieläki arpi. Ei ollu muuta kuin tulla sieltä pois.

Kaikkia, mitä muita muutoksia on tullu, Mettälällä kämppähoijot. Kyllä-hän ne on parantunheet niin paljon. Semmonen, joka ei ole ollu myötä, ei saata uskoakhaan.

Palatakseni uithoon ja mettätöihin. Kun olen niitten asioita ajanu. Net on kyllä asialliset olheet kaikissa. On harvoin ollu semmosia vaatimuk-sia ja keskusteluja, jotka ei ole olheet asiallisia.

I: Se saattaa olla alhainen elintaso, että ne ei ole hyvälle harjaan-tunheet.

BV: On paljon uskottavaa, että se on sillä tavalla. On paljon puhuttu poliittisista ri'oisista ammattijärjestöliikkeessä. Minun ammattijärjestö-aikana olen koettanu olla sekkaantumasta poliittissen elähmään.

Häyn sanoa, että kommunisteja on aina syytetty, että ne on hajottamassa. Mie olen kohanu niin monta komunistia, jotka on olheet ensiluokkasia ammattijärjestömiehiä...

I: Yksikin mies muisteli, että heän työpaikassa oli ollu joku kysymys, eiväkkä työnantajat olheet tehneet oikein siinä.

....

Se oli se päivä keskusteltu....

...

..... oli tullu päälle. Mutta net olit saahneet sen oikenemhaan. Yks mies muisteli, että oli ilta ja joku oli lähteny Gällivaahraan. Silloin ei viina-kauppoja ollu täälä, muuala kuin Gällivaarassa ja Haaparannassa. Hän sitten niitten työnjohtajitten näkösellä näppäsi rahat taskustaan ja anto sille, joka lähti Gällivaahraan. Sano, että tuo sie sieltä pullo viinaa, että kyl-lä se tämä päivä varmasti sen viinapullon vastasi!

BV: Minäki olen häätyny olla neuvotteluissa Tukholmassa ja sitten kun on työehtosopimus saatu, se aina se tulkinta sitte. Täytyy olla niin oikeuenmukainen kuin mahdollista. Tulkittee sillä lailla, kun on keskus-teltu työnantajitten kans.

Sehän saattaa aikamoisia tulkintoja tulla monta kertaa. Ei saa olla vihassa vaan pittää keskustella. Sehän se on vikana tornionlaaksolaisissa, että pakkaavat net "propit" palhaan väliin. Mutta kyllä se on menny melko hyvin. Kovia sanoja on sanottu molemmin puolin. Välistä on häätynytkki sanoa.

I: Muistelen yhtä kruunun jääkäriä. Olima kahen. Se vanha kruununjääkäri sano, että sinun kansa on kauhean hyvä keskustella. Sitä saattaa puhua asiat valhmiiksi.

BV: Välistä se on pahaki. Mulle on yhen kerran tapahtunnu semmonen tapaus. Oli ajomies. Joka talvihan ne lumet kiusasit eniten kohta hevostmiehiä. Yhessä paikkaa oli palhjaan maan aikana hakattu.....

Sen piti aijaa niitä sitten. Oli tavaton lumi tullu ja kova. Mie hiihtelin työnantajan edustajan kans sielä. Metsänhoitaja oli mukana ja sitten se ajomies. Mie vähän keskustelin työnantajan asiamiehen kansa ja suurin piirthein ymmärsin, mihin mie pääsen. Mutta mie en kuitenkhaan puhunu siittä mithään vaan aloin keskustelheen ajomiehen kansa kahen kesken.

Mitä hän oli ajatellu. Mitä hänen tarttis saaja, että hän pärjää siinä.

.....

A:sidan slut!!

...

.....

....

Sielä päälä oli mettää ja pystö oli monta sattaa metriä. Ajajat sanoit, että he häätävät aijaa siittä. Kyllä mie näin, että se oli vähän liioiteltua, mutta antaapa olla.

...

...

Met jatkoima keskustelua...

...

Met tehimä kirjallisen sopimuksen, mitä net sait siittä. Muistan net summakki. Oli tarjottu 19 äyriä kuutio ajosta ja net sait 19 äyriä lissää.

NET aloit ajahmaan miehet sitte viikolla. Net tehit tien ympäri sarkhaan. Net kysyit yksityiseltä, jos he saavat aijaa alas.

Puita alkaa tulheen ranthaan. Työnantajan edustaja soittaa mulle, että sie olet ottanu ja pettäny hänet. Milläh laila mie olen pettäny?

Mehän olemme keskustelheet sillä perustheella ko työnjohtaja on sanonu ja työntekijä. Joo, mutta ne on alkanheet ajahmaan...

Mie sanoin, etten mie ole pettäny. Se on heän asia, millälaila he ajavat. Mie sanoin, että sie olet ollu itte sielä matkassa! Eikös sulla silmiä ollu...

...

I: Kerkisiks sie mennä meetlemmiksi, kun Pajahlaan laitethiin ensimmäinen...

BV: Olen ensi kerran menny 1935.

I: Tämähän oli perustettu jo 1932.

BV: Silloin oli tielakko, joka oli hyväksytty liitolta. Sen jälkheen paikala tuli uittolakko. Mutta se oli ns. "villilakko". Silloin liitto otti ja pani kaikki osastot pois jäsenyyestä. Vain Kolarin osasto jäi, numero 242. Se oli Sigurd Nuottaniemen työtä, että se jäi.

Vuonna -34 - 35 alethiin perustamhaan vähän kertaa osastoa Pajahlaan. Met kuuluima Pajahlaan, mutta liviöläiset ja erkheikiläiset perustit oman osaston. Sitten tuli nazismiaika. Met istuima Erkheikin kahvilassa, niin se tulit hevokyytillä silloiset nazistit. Antin kylästä. Minulle sanothiin (nimeä mainitsematta) kahvilassa, että semmoset ko sie Bertilit ja muut, jotka hommaatta ammattijärjestön kansa. Teät hirtethään, kun Hitleri saapi vallan!

Minua uhattiin silloin, mutta se anto vain lissää intoa toimia.

Se mies kuoli alkoholistina Luulajassa. Se oli silloin vähän vanhempi ko mie, kun se sanoi.

I: Pajalan osasto meni huonon johtokunnan takia tyhjään.

BV: No, se oli vähän semmosta liikettä tietenki. Se saatto loppua sen johosta ja että kehitys alko menehmään sillämallin. Alko muitaki ammattia tulheen.

I: Sehän katosi kerrala tyhjään. Mie olin ensimmäisiä jäseniä siinä. Sitten kun alethiin järjestämhään osastoja uuelheen, met menimä Anthiin. Se oli jonku vuoden pystössä, mutta kun siinä ei ollu sitä johtokuntaa. Mutta sitten mekki saima oman osaston Peräjävaahraan. Se osasto toimi niin kauon aikaa, kun mettätyöläisiä oli olemassa.

HK: Lovikassaki meni kaks osastoa persheelheen "inkallausten" takia.

BV: Sota-aikahan oli kauhean työlästä, että pittää osaston. Mie muistan Erkheikin osastolla oli alituinen puute niistä, jotka "reeduviisaavat". Mie olin puheenjohtajanna ja välistä kassanhoitajanna. Mie oli iteeki "inkallattuna" yli 700 päivää silloin.

HK: Tämä viimeinen osasto perustethiin 1 augusti 1943 Lovikhaan. Mie sen hommasinki pysthөөn.

I: Mitä muistoja muuta sulla on uitosta. Että kuinka sitä on oikein pärjäny silloin?

BV: Kyllä sitä on tietenki ajatellu monta kertaa. Kun on kohannu uitto-miehiä ja keskustellu siittä. Olen asettanu kysymyksen, että minkä takia sitä siihen aikaan olletikki väylän päälä tehtiin töitä monta vuoro-kautta yksilä silmilä?

Olen saanu kerran tilin: 69 tuntia yksilä silmilä. Se oli tässä Mertalahella. Olin vielä joutunu toiselle puolelle. Siltaa ei ollu tässä silloin vielä. Erkheikiläiset, jotka olit tällä puolen, olit kerihneet mennä ja ottaa taksin kotia. Minä vasta Westerbergissä kävin noutamassa tilin. Kun olin yksin, en saattanu ottaa taksia. Se olis ollu liian kallis.

Minä lähin kävehleen. Jyskyn törmää kävelin, niin yks karjasi minun selän takana, että "Älä Berttili mene oihaan!" Se oli Aksel Snelli, joka tuli pyörälä. Mie olin menemässä oihaan. Se käski istua pakettihollarille. Se ajo ja karju aina vähän päästä, että "Älä nuku, älä nuku!". Oli juhannes-aatto.

Met nuoremmat olima päättäneet, että lähethään juhannesaattona Luppio-vaahraan kuorma- autolla. Mie tulin kotia. Akselin turvin. Sauna oli valmis ja minä menin sauhnaan. Mie olin tietenki väsyhneenä sielä pitkhään ja isä tuli kattomhaan. Kun mie sieltä selkisin, mie menin sänkhyyn ja nukuin. Kun mie heräsin oli juhannespyhäiltä. Siinä oli minun Luppio-reissu!

Miksikä sitä sillä lailla tehtiin? Eihän se ollu työnantajallekhaan edullista, että väsyttää ihmisiä sillä lailla.

Muistan, kun silloin justtiins tulima Jyskyn rannassa. Kalle Thonberg? otti ja kuljetti laukku? venettä. Met korjasimma rantoja. Se meni alaskäsin ja sauvo venettä. Tarttu kivheen. Eikä sauvo ja sauvo ja sauvo. Met kattoma kuitekki varttitunnin. Yhessä paikkaa sauvo tietekki. Oltiin karila ja met sanoima, että sulla on vene kiinni!

Se ikään kuin heräs sitte väst. Semmonen työkyky se oli niillä!

I: Mutta voin sanoa, että jos nykyajan ihmiset yhtäkkiä joutuisit semmosheen, niin ne ei eläis montä päivää!

BV: Se minusta oli kummaa, että minkä takia? Kyllä mie ymmärrän, että vesi meni välistä hopusta. Niin se meni luulajan väyläläki, mutta ei siittä välitetty. Se tehtiin 10 tuntia ja loppu aina. Se mie tykkäsin, että oli hyvä tienasti. Koko kesä tehtiin sillä lailla.

Olis ollu parempi tääläki, joks se iso saki olis jaettu. Toiset olis tehneet 10 tuntia ja toiset sillä aikaa nukkunheet. Se olis tullu paljon halvemmaksi.

I: Kun oli uithoon päässy, niin valvothiin vaikka kunka kauon aikaa siittä pölöstä, että sai olla töissä!

Mie muistan yhtenä kevväinäki. Se oli äijä-Fahlander ceeffinä. Se oli kaiken aikaa karjumassa, kun oli montä vuorokautta tehty. "Joka nukkuu, niin eikö tili juuri varsin!"

Eihän kukhaan tohtinu nukkua.

BV: Monta kertaa tuli kohta riita keskenänsä, kun alethiin hieromhaan, kuten siihen aikaan sanottiin, nukkumakauppoja.

Olima kerran Käymäjoella. koskella oli kilometriä pitkä ruuhka. Siinä oli oltu pitkään. Otettiin taukoa ja istuttiin ruuhkan päällä. Alethiin keskustelheon, että eikö lähettäis nukkumhaan. Pantas tammet kiinni.

Net ei olheet oikein. Fabiaani oli kymppinä. Siinä oli muitaki, jotka ei olheet niin halukhaita. Yks mies, nimelthään Otto Thorn? hyppäs siittä ylös, missä oli istumassa. Löi keksin ruuhkaan tukhiin. Sano, että mie ole kuulu pörssinoteeriakhaan kahteen päihvään. Mie lähen kotia. Niin se painu siittä suoriksi kotia. Eikä tullu koskhaan uithoon jälkheen. Kyllä siinä nauru kelpas, kun se sillä lailla sano. Ei ollu varhmaakhaan kelhään pörssinoteerauksia.

Joo, se pani repun selkhään ja lähti!

Kaikki olit väsyhneet, mutta nauri kelpasi. Mutta se kuitekkin päätettiin lähteä nukkumhaan. Nukuthiin 6 - 7 tuntia. Ja ruuhka lähti heti. Sitä olthiin kouuet ihmiset.

I: Tiän, että sulla on pitkä kokemus uitto- ja mettätyöstä. Kaikki, mitä olet tehny ammattiliiton puolesta töitä.

...

...

...

I: Sie muistat entisen Kallen. Sillä oli semmoisia somia sanoja. Kun tet yhen kerran tulitta syynäähmään. Oli aamu varhainen. Teitä tuli pitkä roikka. Tet hiihtelittä. Oli kaks jääkäriä. Heän "ombuudsmanni" ja sie. Taavetti oli semmosessa kukkulan nokassa sahhaamassa. Sie huusit: "No, Kalle nouse kukkulan nokhaan ja piä oikein vuorisäärnä!" Kalle sano: "Ei, ei. Ei pakkaa nousheen herratuomarin etheen!" Se meinasi, että sieltä tuomarit tulevat, ei hän nouse niitten etheen.

Met olima työnantajan edustajan kanssa saapi sanoa, että tehneet ylös. Hän oli tietekki selittäny Josefssonile ja mie myös. Mutta Josefsson pani vasthaan. Tämä työnantajan edustaja oli vähän heikonlainen niissä kysymyksissä. Niin se ei tohtinu panna kamphoin Josefssonile.

Mutta Josefsson ei kun pani vasthaan. Iltapäiväpuoli alko tulheen. Se meni sänkhyyn siinä kämpässä makkaahmaan. Ei sieltä kuulu mitään. Mie sanoin viimein työnantajan edustajalle, että kyllä se soppii mullekin, että mie panen tuone sänkhyyn nukkumhaan, siksikä Josefsson minut . Niin mie lähin kans sänkhyyn ja makasin sielä puoli tuntia. Niin se kävi työnantajan edustaja sitä puhuttelemassa. Niin se tuli sieltä ja sano, että saatta niinko haluatta. Niin met lähimä, mutta oli jo pimeä tullu.

Yksi tapahtu Moskoseelin piirissä. Silloin sielä oli kova pulä hakkomiehistä. Hevosajomiehet olit monta kertaa enämpi kiinni. Ei net saattaneet niin paljon muuttaa. Niilä oli hevoset ja kaikki. Net olit vähän riippuvaisempia.

Siinä oli ajosta ja hakosta kysymys. Kävimä sielä päivälä ja tehimä ylös sen. Tulima Moskoseehliin, ..

...

Menimä yhen talon toisseen kerrokseen nukkumhaan. Faktori tullee kello yksi yölä heräthään meitä. Net soittavat ja sanovat, että missä te oletta käyhneet päivälä? Kun ovat kokkilaakia hajottamassa ja lähtemässä pois.

Freski ??? katto minun pääle ja kasuet olit valkeat. Ottää vaatheet pääle ja sanoo, että lähethään käyhään kattomassa ja puhuttelehmaan. Met hiihtelimmä ja kuu paisto kirkaasti. Oli kova pakkanen.

Mie en puhunu koko aikana mitään, vaan hunteerasin, että mitä niitten kans alkaa keskustelehmaan. Kun met tulima sinne, niin se oli lähtötouhu. Olthiin kokoamassa kampeita. Mie tiesin, että hevosmiehet siinä tulevat pulhaan. Hakkomiehet saavat työn tietenki muualta.

Mie sattelin, että mie alan keskustelheen siltä kannalta, enkä mie puhunu Freskile ??? mitään. Mie aloin saarnaahmaan hakkomiehille, että heän pitäs olla solidaarisia ajomiesten kansa.

Net joutuvat aivan puille palhjaile. Että ko tet heitättä ja lähettä pois, niin se loppuu heiläki työ. Met olima kyllä korjanheet molemmille ajoa ja hakkoa. Hakkomiehet tykkäsit kuitenkin, että se oli liika vähän.

Mie aloin kuitenkin saarnaamaan, että solidaarisuus pitäs olla. Kun kokkilaaki ja kaikki on perustettu. Mie näin, että se naula alko vetähmään. No, mie aloin keskustelheen enämpi ja enämpi.

Freski ??? meni pois kokohnaan keittiön puolelle. No, ei ne oikein sanohheet suoriksikhaan, mutta tuli yks ja sano, että kunkas on kokki, onkos sulla ruokaa näille viehraiile. No, kokki laitto ruat meille ja kahvit silloin yölä. Met söimä. Niin se päätethiin, että se jatkethaan ja tehjään valhmiiksi. Ne jäit sinne.

Met lähimä siittä sitten. Freski ???????? kyssyy, että milläs lailla sie saatoit net saaja kääntymhään? Mie sanoin, että kyllä se häätyy välistä itteki hoksata, mitä tehjä. Ei se puhunu mithään koko aikana.

Se oli kyllä ainutlaatuinen kertä, että yön aikana lähteä. Mie päätin, että se on parasta. Jos huomiseen jättää, net lähtevät aamula sieltä. Sitten se on liika hiljasta.

Tämä faktori, joka silloin tuli herättämhään meitä, sano, että kyllä se on parasta, jos lähettä paikala. Että jos net pääsevät sieltä läh-temhään, niin ei net ennää tule takasin.

Se mulla jyskähti päähän, että solidaarisuus se on, joka mettämiesten keskuuessa on. Se oli paras naula siinä yhteyessä. Oli mahoton alkaa ennää keskustelheen palkasta. Sehän oli tehty ylös. Ei sielä ennää kukhaan puhunukhaan, kun mie sain pyörtymhään ne.

Mie uskon, että net pärjäsit kuitekki hyvin siinä.

I: Kunkas iso laaki niitä oli?

BV: Oli kokkilaaki kuitekki, joten niitä oli aika paljon. Toistakymmentä miestä.

Se on ollut ainoa kerta, että olemme yön aikana joutuneet lähtemään.

Kyllä sitä on tapahtunut vähän mitään.

Kyllä miehäni vieläkin sanoa, että kyllä metsätyömiesten laukkoma-
poikana on ollut hyvä olla. Mulla on kyllä valosat muistot siitä.

Meillä oli tuolla Sannan puolella laaki. Niillä oli jokavuotiset
riiat. Me tulimme kerran, niin ne kysyi, että kun me aloimme keskus-
telemaan, että onkos se meidän vuoro saada muutokset? Ne olivat otak-
sunheet, että se oli vuoron päältä!

I: Silloin kun sie kerran kävit meidän kämpälä, meidän pärjäsimme. Tuli
semmonen sopimus, että tuli varma raha. Silloinhan oli kuutiomaksu.
Mehän menimme siihen myötä. Annettiin koko postille se palkkio. Se oli
semmonen posti, että siinä ei kukkaan tieny, kuinka paljon siinä on
kuutioita. Se oli sillä lailla leimattu. Siinä oli vaikka kuinka pal-
jon niitä. Me saimme sen rahan kokonansa, mitä kontraktissa oli.

Työnantaja vähäsi vähän meidän kanssa.

BV: Onhan se monta kertaa työnantajakki tehneet "räkinkit" väärin.

Voin sanoa, että on ollut kauhean helppo keskustella ja tehdä ylös-
pitoja semmoisen työnantajan edustajan kanssa, joka on itse ollut
metsätöissä.

Mulla on ollut vastustajia molempia. Semmosia, jotka ei ole koskaan
metsässä tehneet ansiotöitä. Olenko teoreettisia vain. Tuli tämä
Rune Lundberg, joka oli itsekin ollut metsässä ja saanut sieltä lei-
vän. Oli paljon helpompi semmoisen kanssa.

Mie en ole uskonut teoreetikkojen päälle koskaan. Se on käytännön
työ, joka on tehnyt.

I: Kiitän haastattelusta.